

ANTIPARAZITARNI LEKOVI

Doc. Dr Olga Horvat

Antiparazitarni lekovi

- Helmintijaza – široko rasprostranjena infestacija crevnim parazitima

Posledice:

1. GIT tegobe
 2. anemija
 3. naseljavanje parazita i larvi u parenhimatoznim organima i CNS – u (ehinokokoza, neurocisticerkoza)
- lekovi protiv crevnih parazita – antihelmintici
 1. deluju lok. u crevima, ubijajući ili parališući parazite i omogućuju njihovo izbacivanje
 2. deluju sistemski

Antiparazitarni lekovi

- Antiparazitarni azoli - lekovi prvog izbora za većinu infestacija, najpovoljniji odnos neželjenih delovanja i efikasnosti; deluju na:

- ❖ **Crevni oblici infestacija:**

Nematode (valjkasti crvi)

- *Enterobius vermicularis*
- *Strongyloides*
- *stercorarius*
- *Ascaris lumbricoides*
- *Trichuris trichiura*
- *Ancylostoma duodenale*
- *Trichinella spiralis*

Cestode (pantljičare)

Taenia solium (neurocisticerkoza)

Taenia saginata

Echinococcus granulosus

Antiparazitarni lekovi

❖ Tkivni oblici infestacija:

Cestode:

Taenia solium

Cisticerkoza: inf. larvalnim cistama T. solium, pacijent je prelazni domaćin, inf. nastaje ingestijom jaja parazita, nastaju vezikule Cysticercus cellulosa u tkivima

- *Neurocisticerkoza (CNS)*
- *Ekstraneuralna cisticerkoza (oko)*

Echinococcus granulosus

ciste u plućima i jetri

Antiparazitarni lekovi

Predstavnici antiparazitarnih azoli :

- albendazol
- mebendazol i
- tiabendazol

Mehanizam dejstva:

- inhibišu transport glukoze i proces oksidativne fosforilacije u mitohondrijama parazita
- inhibišu beta tubulin parazita (neophodan za polimerizaciju mikrotubula parazita) i sprečavaju proces razmnožavanja

Antiparazitarni lekovi

Albendazol

- dobro se resorbuje

Indikacije:

- Sve infestacije nematodama i cestodama (kratkotrajna primena)
- Trihineloza – samo intestinalni oblik
- lek izbora u Th ehinokokoze (2x400 mg 3 meseca!), - neurocisticerkoze (stadijum larve kod svinjske pantljičare);

Antiparazitarni lekovi

- ND – zavise od dužine primene leka;
- kratkotrajni tretman se dobro podnosi: umerene git tegobe, vrtoglavica, ospa
- dugotrajni -↑transaminaza, leukopenije i trombocitopenije, gubitka kose i abdominalnih bolova
glikokortikoidi pre početka primene albendazola!!
- kontraindikovan kod trudnica, dece mlađe od 2 god.

Antiparazitarni lekovi

Mebendazol

resorpcija slaba (10%), efekat prvog prolaska kroz

jetru pa je neefikasan u lečenju tkivnih infestacija

Indikacije:

E.vermicularis (unidoza – 100 mg; ponoviti za 2-4 nedelje)

A.lumbricoides i *Ankilostoma duodenale* (2 x 100 mg/3 dana, ubija i jajašca)

Trichuris trichuria

Antiparazitarni lekovi

Neželjena dejstva:

- dobro se podnosi;
- umerene git tegobe
- vrtoglavica, ospe po koži

KI:

- I trimestar trudnoće (teratogeni efekti na pacovima)
- insuf. jetre
- primena kod prevremeno rođene dece (konvulzije i tahiaritmije)

Antiparazitarni lekovi

Tiabendazol

- Primena ograničena zbog toksičnosti:
- Oštećenje jetre, kostne srži i CNS – a
- Intestinalana strongiloidoza – lek II izbora zbog lošijeg podnošenja, diseminovana – jedini izbor
- Kožne promene kod *Ancylostoma brasiliens* (cutana larva migrans)

Ostali antiparazitarni lekovi

Prazikvantel

- *Mehanizam dejstva*: stimulacijom influksa jona kalcijuma u organizam parazita izaziva njihovu spastičnu paralizu.
- *Indikacije*:
 - lek izbora u lečenju šistozomijaze (*Schistosoma species*) – trematode-pljosnati crvi- žive u parovima u venama unut. organa
 - niže doze: crevni oblici *T. solium* i *T. saginata*; više doze: neurocisticerkoza, kao alternativa primeni albendazola.

Ostali antiparazitarni lekovi

- dobro resorbuje posle per os primene, EPPKJ
- izlučuje putem bubrega i jetre u vidu metabolita

Neželjena delovanja:

- GIT, glavobolja, vrtoglavica i pospanost (prolazna)
- Usled oslobađanja antigena parazita, može doći do pojave groznice, urtikarije, bolova u zglobovima i mišićima.
- Više doze: konvulzije, mentalni poremećaji i povećanja broja ćelija u likvoru (pleocitoza).

Ostali antiparazitarni lekovi

Pirantel pamoat

- *Mehanizam dejstva*: dovodi do trajne aktivacije nikotinskih receptora, što izaziva spastičnu paralizu parazita.
- *Indikacije*: kao alternativa mebendazolu u Th crevnih infestacija malom i velikom dečijom glistom.
 - per os primena, ne resorbuje se u značajnijem procentu.
- ND: su glavobolja, vrtoglavica, raš i groznica.
- KI: trudnoća. dojenje i deca do 2 godine.

Ostali antiparazitarni lekovi

Niklozamid

- minimalna resorpcija u GIT-u
- blokira anaerobnu fosforilaciju ADP u mitohondrijama parazita
- Indikacija:

svinjska i goveđa pantljičara: unidoza od 2 gr

odstranjenje jajašaca - Mg-sulfat – 2 sata nakon leka

Antiparazitarni lekovi

- ND - abdominalni bol, vrtoglavica (ošamućenost)
- urtikarija (oslobađanje Ag zbog raspadanja parazita)